

Szerkeszti: Réz Pál (főszerkesztő),
Radnóti Sándor (bírálat), Várady Szabolcs (vers), Závada Pál (széppróza),
Fodor Géza, Szalai Júlia

Szerkesztőbizottság: Bodor Ádám, Dávidházi Péter, Domokos Mátyás,
Göncz Árpád, Kocsis Zoltán, Lator László, Ludassy Mária,
Rakovszky Zsuzsa, Vásárhelyi Júlia.

Tördelőszerkesztő: Környei Anikó. A szöveget gondozta: Zsarnay Erzsébet

---

TARTALOM

- Kántor Péter*: Macska-egér • 119
Valami beszélgetéské • 119
- Imre Flóra*: Várakozás • 121
Platonizmus • 122
- Gergely Ágnes*: Valamit a vadludakról • 122
- Imreh András*: Madarak • 123
Új nyár, új kert • 124
Kutya és kalapács • 126
- Kőríz Imre*: Maecenas poeta • 126
- Ismeretlen *Berda*-versek (*Közzéteszi*
Domokos Mátyás) • 129
- Horváth Elemér*: levelek sehova • 133
éjszakai szánkózás • 133
mottók a mai napra • 134
- Gréczi Emőke*: Átölelt az Isten • 134
- Szalai Júlia*: Rejtett felhajtóerők: a sikeres
nagyvállalkozók családi hátteréről • 147
- Csengery Kristóf*: Ezt rögtönözte, amikor már hónapok óta
egy sort sem sikerült írnia • 172
Hirtelen fejjel lefelé • 173
- Lázár Júlia*: nyár • 174
ahogy a tücskök • 174
- Ivo Andrić*: Jelek az út mentén (*Részletek*
(*Radics Viktória fordítása*)) • 175
- Darányi Sándor*: A Lipótmezőn • 187
Mint egy kirándulás • 188
Vale • 189

Mészöly Miklós: A zsidókérdés útvesztői (II) (*Közveteszi Wilhelm András*) • 189

Mészöly Miklós levelesládájából (*Közreadja és jegyzetelte Fogarassy Miklós*) • 205

FIGYELŐ

Radics Viktória: Verbum cordis (Pályi András: Megérkezés) • 223

Nagy Imre: „...serceg a nyelv hegyén a tű”
(Bertók László: Valahol, valami) • 229

Doboss Gyula: A dokumentummontázstól a regény felé
(Bódis Kriszta: Kemény vaj) • 234

Radnóti Sándor: A bármi jelentősége (Hajdu István: Bak Imre) • 238

Molnár Péter: Egy könyv a szabadságról (Emberi jogok. Szerkesztette Halmai Gábor és Tóth Gábor Attila) • 239

Megjelenik havonta. Felelős kiadó: Réz Pál. Vörösmarty Társaság

Levélcím: HOLMI c/o Réz Pál, 1137 Budapest, Jászai Mari tér 4/A

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.

Előfizethető még postai utalványon Závada Pál címén (1092 Budapest, Ráday u. 11–13.)

Előfizetési díj fél évre 1500, egy évre 3000 forint, külföldön \$35.00, illetve \$70.00

Nyomtatta az ADUPRINT Kft. Vezető: Tóth Béláné

Kántor Péter

MACSKA-EGÉR

A macska foga közé kapja:
 Találd ki magad, kiséger!
 Az élet ennyit csak megér!
 Tizenöt centi élet, hopsza,
 vagy annyi sincs az egér hossza,
 fölrepül, aztán földet ér.
 Két percbe ami belefér,
 találd ki magad, kiséger!

Megperdül, maga elé dobja:
 szürke kis csomag, alig él,
 az a jó benne, ami fél,
 meg se mozdul, remeg az orra,
 süss fel nap majd az egértorra,
 játék, de már nem sokat ér,
 még egy dobás, tovább nem él.
 Felejtse el magad, kiséger!

VALAMI BESZÉLGETÉSFÉLE

P. Gy. költővel, nélküle

Kedves barátom,
 hány éve már, hogy
 nem írsz verset? Három? Már három?
 Hiányzanak nekem, minek tagadjam,
 azok a remek beszámolók
 a haldoklásodról. Mit mondjak?
 Tankönyvem lett az „Amíg lehet”.
 De mégis örülök, hogy már szabadultál.
 Nem illett volna hozzád túl sokáig
 lógni a kilincsen tétovázva.

Mostanában
 megint foglalkoztat a szabadság,

mint egy falból kiálló hegyes szög.
 Te is mennyi illúziót tápláltál róla,
 még a régi rendszerben és
 főként a társadalmi szabadságról –
 mifelénk mindig ez volt a sláger.
 Ámbár ez örökzöld. De engem
 most inkább egzisztenciális értelemben
 foglalkoztat; tudod, valami mindig
 foglalkoztatja az agyat, kényszeresen,
 ahogy a nyúlnek is mindig rágnia kell.
 Az ugrifüles, még az se szabad.
 Illetve szabad rágnia. Nekem is,
 neked is szabad volt írnod. De *szabad*
 igazán nem lehet soha senki.
 Mindig csak tól-ig, ugyebár.
 Nem hiszem, hogy te szomorkodtál volna ezen
 abban az időben, amikor még a CÉH
 alkalmazásában bohém robotos voltál.
 Nem élmunkás, az távol állt tőled,
 inkább amolyan megbízhatatlanul megbízható,
 bár ami a megbízót illeti, ő sose
 nyilatkozott (ő sose nyilatkozik).
 Tudtad te anélkül is, hogy két részegség közt
 verset kell írnod. Nem voltál szabotőr.
 De bohém igen. Szabados, ha ugyan
 nem egyik álcája az is a robotosnak.
 Talán nem, vagy nem csak. Van öntörvény is.
 Nemrég olvastam, mit kínlódott
 a saját szabályain kívül semmilyen szabályt
 nem respektáló legendás különc,
 a folyton tökéletességre törekvő Glenn Gould,
 a karjával, az ujjáival, a vállával,
 a mellkasával, a hátával, a szívével,
 a gyomrával, a bokájával, a fülével,
 a kötőhártya-gyulladásával, aranyerével,
 torokfájásával, merevedésével.
 Megfázások, fertőzések, magas vérnyomás,
 szibbadások, szorongások, álmatlanság,
 csontbütöknövény-gyulladás a könyökben –
 és mindez csakis a zongora miatt
 (a szerelem miatt, az élet miatt),
 azért, hogy olyan szédületesen zongorázzon,
 mert nyilván nem lehet büntetlenül
 olyan szédületesen zongorázni,
 ahogy ő zongorázott.
 És két nappal az ötvenedik születésnapja után
 agyvérzést kapott, és meghalt.

Vannak, akik erre azt mondják: szegény.
 De azok nem mi vagyunk, te se, én se.
 Nem percben méretek egy teljes élet.
 És nem is húsban. Képzeld csak el,
 tojásrántottán élt és telefonokon.
 De micsoda élmunkás volt, barátom!
 Micsoda robotos!

Mi viszont,
 mi isteníjtük azt, ami ellen a többség,
 ha beleakad, küzd kétségbeesetten,
 s ha az okát kérdik, kertel, hazudozik,
 mintha dugdosná szem elől a szennyest.
 Miért nem valljuk be, hogy a szabadság nem cél,
 csak eszköz arra, hogy ki-ki megteremtse
 a saját tökéletes karám-paradicsomát?
 És abban a karám-paradicsomban,
 vagy amit sikerül helyette összerakni,
 eljátssza a maga Goldberg-variációit,
 és aztán vegye a kalapját.

Mit gondolsz?

*

Ha élnél, most lennél hatvan. Szép kor
 lenne. Bár hogy milyen lenne benne
 neked, az nem kérdés. Szerintem
 jó, hogy már túl vagy
 és nem innen.

Imre Flóra

VÁRAKOZÁS

várakozás mire senki se tudja az ős a sötétebb
 oldalon áll már nedvesség hideg és a lehulló
 lomb aranyát barnára rohasztó dér meg a léptek
 távolodók soha vissza se térők hátra se nézők
 árnyékok kontúrtalesnek a sötét alapon csak
 alig látszó testtelenek borzongva a szélben
 árnyékok meg-meglebbenve a szűkös idő mély
 vágásában az összeszorított lapnyi jelenben
 árnyékok bomló maradéka az egykori létnek
 várakozás mire nincs más itt szorított az üresség

PLATONIZMUS

a testet ifjan hogy szerettem
az izmok domborulatát
combon felkaron érthetetlen
apró fények szikráztak át

a felületek szenvedélye
az édes hamvas sima hús
föl-föllobbant a vers terébe
magától volt harmonikus

de lassan a test láza fogy
csöndesebb a gyönyörködés
inkább a gyöngéd gesztusok
pillanatát őrzi az ész

ahogy megmoccan tétovázva
a cselekedet puszta váza

Gergely Ágnes

VALAMIT A VADLUDAKRÓL

Amerre a vadludak húznak
s a fordított mélységet ássák
jó lenne érteni a szárnyak
föltétlen égre moccanását

egy másodpercre azt a hívást
a sürgönydrót fölötti űrbe
sürgetését megnyugtatót
s a torkot mely a hangot küldte

s hogy a bársonyos baritonnak
az az ősi búcsú a hála
s a visszatérés mint ígéret
nem a dimenzió halála

nem aranykori átöröklés
nem szenilis elgyöngülés csak
két óceán kínálkozása
szimmetrikus akár az évszak

és a hatalmas metronóm mely
a hegyeket is túldobogja
mely hallgatagabb mint a barlang
s nem önnön ritmusának foglya

valami mást valami újat
terel a szárnyak vakhitéhez
az érintetlen távolokba
ahonnét minden töredékes

beépül mint nyomtalan emlék
házon cserép hullám a vízben
drótkerítésen görbe ujjak
egy csók a cigarettáízben

s a ház a víz a kéz a csókja
akárki áld akárki átkoz
felfűződik a horizontra
a verdesés nyomvonalához

míg szabad szemmel láthatón és
szabad lélekkel foghatóbban
át nem dereng a visszatérés
majd egy másik dimenzióban

Imreh András

MADARAK

Üldöztek egész délelőtt.
Mint kúszófenyők alatt kúszó macskát,
ha fiókat indul reggelizni,

azzal a csattogó ricsajjal.
Jó, hogy rám nem repültek, mint a stukák.
„Mi baj?” gondoltam. Egyszer követ dobtam feléjük.

Majdnem ráléptem. Elnyílt csőrrel állt,
eltekert fejjel, mint az enni kérő
fiókák. Moccanni se bírt.

Hőgutát kaphatott, vagy minden nyomelem
kijött belőle a tojásokkal. „Ne félj”
mondtam, „tojócska. Ne félj.” De hát

mit érthet egy beteg madár az emberi szóból.
Szénával kibéleltem egy cipős-
doboz tetejét. Vittem vizet is.

Csak nézett. Viszont a rikácsolás
abbamaradt. Nyilván véletlenül.
Arrébb, az avarban egy másik rigó motozott,

másik klánból. Egyszer felénekel.
Az enyém madárürülék-színűt hányt –
talán ettől kapott erőre.

Továbbrepült, a szomszéd garázsa elé.
Aztán megint egy garázzsal tovább.
Aztán már nem akartam tudni, hova tovább.

Készülődök a garázsba sörért.
Ha felmerülne, én azt mondanám,
megint üldözni fognak.

ÚJ NYÁR, ÚJ KERT

Iszonyú minden szomszéd. Órákon át
képesek megbeszélni egy új lecsóreceptet
(cukkínivel) – na és hol? Az erkélyed alatt.
Panaszkodnak hidegre-melegre,
az ajtód elé hányják a havat,
füvet nyírnak vasárnap délelőtt,
fél héttől fél nyolcig a Für Elise
első öt taktusát játsszák már három éve,
szólnak, hogy ne a lépcsőházban tartsd a biciklit,
ha szabadságra mész, kivágják a diófát,
megmérgezik a macskát,
nem élnek az elővásárlási jogukkal,
és tényleg zöldebb a rohadt fűvük.

A kertben ülök, háttal fűnek-virágnak,
 a betonkerítést fixírozom,
 várom, ujjongó rettegéssel,
 mint a bika letaglózás előtt
 vagy a függöny mögé bújt kisgyerek,
 hogy beteljen a sors.

Csak azt nem értem,
 milyen érzékszerv van a hátamon,
 ami húsz méterről jelzi, ha jó a szomszéd.

– Heló-beló. Mi jókat olvasol? –
 Most mondjam el, hogy Novalis Halálvágy
 című versének két Rónay-féle
 fordítását hasonlítgatom össze
 és rá-ránézek az eredetire is?
 És ha megkérdezi, tudok-e németül?
 Bár persze a Novalis név alapján...
 – Ez most egy nagyon pénzes munka – mondom –,
 és nagyon sürget a határidő.

Hosszan elbeszélget velem.
 Tapintatosan meg sem említi,
 de érzem, hogy aggódik: elrontom a szemem
 vagy unatkozom egyedül.
 És tényleg élvezem, hogy félretehettek
 Novalist, Rónayt. Mint a Pilóta kekszét,
 ízlelgetem a köznapi beszéd
 megunhatatlan, szégyenletes ízét.

Banális történetet ad elő
 telekszomszédjáról, s én: – Hihetetlen! –
 mondom, suttogom: – Hát ez hihetetlen.

Az órájára néz. Hogy eltelt az idő!
 De jól elbeszélgettünk! Mentegetőzve
 teszi hozzá: – Mennem kell. Jönnek értem.
 – Vadászni mész? – kérdem ártatlanul.
 – Ja, nem, csak járunk az erdőben egyet.
 Láthatólag elkedvetlenedik,
 mert nincs fegyvertartási engedélye.
 De már lohol. Még visszainteget:
 – További kellemes pihenést!

KUTYA ÉS KALAPÁCS

Bekövetkezett az elkerülhetetlen:
az alakoskodás, az alkuk, az altatás,

a „hanemmosolkezet-nem”,
az „elestélsemibaj-nézdcsak-egykismadár”

pitiáner sablonjai. Az érdekes szeretet.
– Megkapod a Tomi kutyát, de hozd ide gyorsan

a kalapácsot. Láttam: kell a Tomi kutya,
de kell a kalapács is. Láttam, ahogy kigyullad

fejében a volframizzó. Odajött,
elvette a kutyát és

indult vissza a kalapácshoz.
Bekövetkezett az elkerülhetetlen:

az unfair play pour unfair play, a viensbanque, a jókapni-desokkal-rosszabb adni.

Aztán majdnem feldőlt,
ahogy tipegett vissza felém,

két egyenlőtlen súllyal két kezében,
egy sor csempén, mint egy kötélén:

ha kötél lett volna, ő zuhan le, nem én.

Kőríz Imre

MAECENAS POETA

Réz Pálnak

Maecenas, többek közt Horatius, Vergilius és Propertius pártfogója, nemcsak mecénált, hanem maga is írt. Tudunk prózai munkáiról és verseiről is, de ami például az utóbbiakból ránk maradt, alig tesz ki húsz sort. Költeményes maradványai közül, amelyek a dolog természeténél fogva még a művelt közönség előtt is ismeretlenek, mindenesetre még az a legismertebb, amelyet Horatius Suetoniustól származó életrajza tartott fenn: